

L'esport

Arribada a Sant Martí d'Empúries de la flama dels Jocs Olímpics de Barcelona, l'any 1992.

De la pràctica elitista al fenomen massiu

ANTONI F. SANDOVAL

Al llarg del segle XX, els esports han deixat de ser una pràctica elitista per esdevenir un fet popular, i això s'ha produït també a les comarques gironines. Si als primers mesos de l'any 1901 eren tan sols uns quants els intrèpids que, amb més voluntarisme que mitjans, s'aventuraven a practicar algun esport, en el moment que som, al tombant del segle, són milers i milers les persones per a les quals l'esport ja és un fet diari. Aquesta popularització i massificació dels esports és, sens dubte, fruit d'un canvi de costums, però també hi ha influenciat la difusió de la pràctica esportiva que han fet els mitjans de comunicació. Al segle XX, en alguns dels casos, els esports s'han convertit també en un negoci.

Una evolució considerable

Resumir el que ha estat l'evolució dels esports al llarg d'aquest segle a les comarques de Girona és una feina pràcticament impossible. Són moltes les especialitats, molts i molts els clubs, les entitats o les persones que han dedicat esforços i il·lusions a la pràctica d'algun esport. Alguns ho han fet a nivell de competició d'elit, però, el segle que ara s'acaba ha servit per fer dels esports una pràctica multitudinària.

Des del començament del segle fins ara, la major part dels esports, per no dir tots, han passat de ser una activitat elitista o reservada a uns quants a convertir-se en una pràctica de masses. En aquest canvi ha tingut molta influència l'aparició de clubs, entitats i col·lectius que han afavorit la pràctica dels diferents esports, però també la difusió que del fet esportiu han donat els mitjans de comunicació, que han anat creixent de manera paral·lela. Des que al 1915 va aparèixer a Girona el quinzenari Art i esport -que va tenir col·laboradors de la talla intel·lectual de Carles Rahola o Miquel de Pa-

lol-, més d'una trentena de capçaleres esportives, sense comptar tots els butlletins de clubs i entitats, han vist la llum a les comarques gironines en aquest segle. El Gerona Deportiva, que es va començar a publicar l'any 1962, és segurament un dels més destacats. El naixement de la ràdio, al primer quart de la centúria, i de la televisió després, han afavorit encara més la difusió i el coneixement dels esports.

Les comarques de Girona han viscut des de sempre l'esport a la primera línia i en moltes de les especialitats els gironins han estat destacats impulsors. Des de les primeres curses a peu o en bicicleta, els primers partits de futbol o les primeres esquiuades al Pirineu fins a l'esclat del golf -un dels esports que ha entrat amb més força en aquestes comarques als últims anys- a Girona s'han vist i practicat totes les especialitats de l'esport, fins al punt que esmentar-los tots es faria quasi inacabable.

El futbol, l'esport rei

Als anys finals del segle passat, el futbol havia agafat una espectacular empenta a les Illes Britàniques. Des d'allí -de la mà de Gaspar Matas, un jove que s'hi havia traslladat per estudiar- va arribar a Palamós aquest esport, que ben aviat es convertí en l'esport rei per l'afició, les passions i els interessos que sempre l'han envoltat. Així, l'any 1898 va néixer el Palamós Club de Futbol, el club més antic de Catalunya i un dels més veterans de l'Estat espanyol. Un mèrit més que s'ha d'afegir a aquell primer grup de futbolistes és que tots ells eren palamosins, mentre que altres clubs tenien la seva basa en jugadors estrangers. Des d'aquell moment, molts altres clubs varen començar a sorgir, gairebé un a cada poble, arreu de les comarques gironines. Tots més o menys han tingut trajectòries

Portada de la revista "Sportiva", de 1922.

brillants, però d'entre ells en podríem destacar el mateix Palamós, el Figueres o el Girona, sense desmerèixer-ne d'altres.

L'any 1905 un equip del Palamós va prendre part a la primera lliga provincial de futbol i la va guanyar, triomf que va repetir fins a quatre cops fins l'any 1913. Al 1928, el Palamós disputà el seu primer partit internacional. Ho va fer contra l'equip francès Sportive Reveloise, a qui va guanyar per dos gols a un. L'any 1931, el Palamós va aconseguir el títol de la Lliga Amateur catalana i la temporada següent participà al campionat d'Espanya representant Catalunya.

Des del 1946 va jugar a la categoria regional, fins que al 1968 va aconseguir pujar a regional preferent. El següent pas endavant del Palamós va ser al 1987 quan, després de quedar sotscampió, va passar a militar a la tercera divisió. El trienni 1987-1989 es pot considerar com l'època daurada del club, ja que va anar pujant, any rere any, fins arribar a jugar a la segona divisió A del futbol estatal. Actualment el Palamós ha tornat a la tercera divisió.

Portada del setmanari "Gerona Deportiva", de 1962.

Partit de futbol al camp de Vista Alegre de Girona, els anys 40.

Un altre dels clubs de futbol destacats d'aquestes comarques és el Figueres. La Unió Esportiva Figueres es va crear el 13 d'abril de 1919 i la premsa de l'època ho va explicar dient que s'havia produït la unió de les societats esportives Sport Club Català, del Casino Menestral, i la Joventut Esportiva i Artística, del Casino Sport Figuerenc. Com que uns jugaven amb la camiseta blanca i els altres amb una de blava, la fusió dels dos colors va simplificar la feina de dissenyar un nou mallot, que va ser el tradicional de ratlles blanc i blau. Fins a jugar a l'horta de l'Institut —el primer camp—, l'equip buscava qualsevol espai per poder practicar aquest esport i fins i tot ho va fer a la plaça d'armes del castell de Sant Ferran. Uns anys després de la seva creació, la Unió ja jugava el campionat provincial, i al 1922 l'equip assolí el primer títol de campió provincial.

Aquell mateix any, el Barça de Samitier i altres figures i l'Espanyol varen jugar a Figueres contra la Unió. Al 1930, el Figueres va guanyar la competició provincial i després es proclamà campió de Catalunya amateur. Aleshores ja era

tradicional la rivalitat amb altres equips com el Palamós o el Girona. La Guerra Civil va afectar el Figueres, igual que tots els altres clubs o entitats d'aquestes comarques, però a partir de 1940 la Unió començà la seva recuperació.

L'any 1943 el Figueres va aconseguir un vell objectiu: arribar a la tercera divisió. Allà, però, es va tro-

bar amb equips tant potents com el Terrassa, el Granollers, el Girona, l'Europa, el Reus, el Mallorca o el Balears, i no va poder mantenir la categoria; a més a més, el club va quedar arruïnat a causa dels costos de desplaçament. L'any 1950 la Unió es va traslladar del camp de les Monges al del carrer del Far, i per al partit inaugural, que es va fer coincidir amb les fires de la Santa Creu, va visitar Figueres un Barça amb figures com Basora, César, Gonzalvo II o Kubala.

La Unió no va tornar a la tercera divisió fins l'any 1957, i tres anys més tard disputava, sense èxit, l'assalt a la segona divisió nacional.

La primera meitat dels anys seixanta no varen ser bons per al Figueres, i tot i que al 1965 l'equip tornava a pujar, l'any següent feia una altra passa enrera. El club va viure entre penes i glòries fins arribar als anys 80, dècada que ha estat qualificada com la de la il·lusió. Les grans campanyes a la Copa del Rei i els ascensos de tercera a segona B i d'aquesta categoria a la segona A —l'any 1986, i de la mà de José Manuel Esnal «Mané»— van conformar

Primer partit a casa de la lliga d'ascens a segona divisió del Girona FC, l'any 1956: Girona 5 - Vilafranca d'Oria 0.

PERSONATGES

Són milers i milers els gironins –i els gironins d'adopció– que mereixerien ser mencionats com a personatges destacats en la pràctica, l'organització, la direcció o la difusió de l'esport a les terres de Girona.

La tria es fa impossible, però, tan sols com a referència i sense que això representi desmerèixer tots els altres, se'n poden esmentar alguns.

Rafel Mora. Per a ell, l'esport –concretament el bàsquet– va ocupar bona part de la seva vida, fins al gener de l'any 1994, en què va morir.

Rafel, que havia nascut a Sant Cugat del Vallès al 1938, es va vincular a l'esport gironí arran de fer el servei militar al campament de Sant Climent Sescebes. Va començar a jugar amb el Grifeu de Llançà al 1958 i més endavant es va vincular a l'ADEPAF.

La carrera esportiva de Rafel Mora va continuar com a entrenador una vegada tancada la seva etapa com a jugador. Amb Mora d'entrenador, l'equip juvenil femení de La Casera Figueres es va proclamar campió estatal l'any 1978 i també gràcies a ell el primer equip de La Casera va assolir la màxima categoria estatal del

bàsquet femení dos anys més tard. Des de 1990 i fins a la seva mort va treballar com a coordinador de la Federació Gironina de Bàsquet.

Jaume Curbet va néixer a Girona

el 3 de setembre de 1927 i el fet de viure prop del camp de Vista Alegre el va vincular per sempre al futbol de Girona. Va començar jugant al Girona com a amateur i després d'un breu pas pel club

Deportiu Girona va entrar al primer equip. Amb Curbet com a jugador, l'equip va aconseguir arribar a jugar a la segona divisió nacional i l'any 1954 Jaume Curbet va ser elegit millor jugador gironí. Des que es va retirar de la pràctica activa del futbol ha continuat lligat a aquest i a tot l'esport i la seva història de les comarques de Girona i de Catalunya. Curbet és un exemple de les persones que estimen l'esport per l'esport. Com ell i com en Mora, n'hi ha hagut milers d'altres.

res, Olot, Blanes, Lloret de Mar o Palafrugell. Altres, però, ho varen fer a viles tan petites com Llançà, la localitat de l'Alt Empordà estretament vinculada a aquest esport des de fa mig segle de la mà d'un club històric, el Grifeu. Els primers jugadors americans que van prendre part a les competicions de bàsquet català ho varen fer també a l'Alt Empordà. La presència dels soldats ianquis a la base de control de radar del Pení va propiciar que alguns d'ells, que destacaven en la pràctica d'aquest esport, s'apuntessin a clubs d'aquí. Aquest va ser el cas de l'ADEPAF de Figueres, que va tenir com a jugadors en el seu equip des de finals dels anys 50 els «primers» americans del bàsquet a casa nostra.

A la ciutat de Girona, les bases de l'actual equip del Casademont les varen posar, pels volts de l'any 1962, un grup de joves que jugaven als carrers de la ciutat i que Ramon Sitjà va reunir per formar un equip. L'entusiasme dels nens, les ajudes de les seves mares –que els feien les samarretes i brodaven a mà els escuts– i del rector de la parròquia de Sant Josep –que va accedir que els joves jugadors poguessin utilitzar uns terrenys al costat de l'Església per practicar l'esport– varen propiciar el desenvolupament del bàsquet.

Aquell incipient grup es va convertir l'onze de desembre de 1964, segons els cronistes de l'època, en el Club de Bàsquet Sant Josep.

Un any després va tenir lloc la inauguració oficial de la primera pista de joc. La importància de l'acte va fer que, entre moltes altres autoritats, fossin presents a la cerimònia el bisbe de Girona, Narcís Jubany, i el president de la Federació Espanyola de l'època, Anselmo López. El 23 d'abril de 1966 l'equip del Joventut de Badalona va visitar Girona per disputar un partit amistós amb el Sant Josep. Aquell mateix any, el Sant Josep participà com a club federat a la competició militant a la tercera divisió.

les pàgines més glorioses en la història del club figuerenc. Aquests ascensos van anar acompanyats d'altres fets significatius, encapçalats per la inauguració de l'estadi municipal de futbol, situat en uns terrenys de Vilatenim, i varen coincidir amb la presidència del club de l'industrial Emili Bach. Després de mantenir-se uns anys a la categoria sense massa alts i baixos, la Unió va tocar la glòria amb la punta dels dits la temporada 91/92.

El Figueres va acabar la temporada entre els quatre primers classificats i va poder disputar la promoció d'ascens a primera amb el Cadis, però va perdre.

El bàsquet està de moda

El bàsquet és un dels esports més populars a les comarques de Girona i, ara per ara, l'especialitat en la qual un equip d'aquestes terres –el Club Bàsquet Casademont Girona– disputa la competició al més alt nivell: la Lliga ACB. El desenvolupament del bàsquet a les comarques gironines i l'afició per aquest esport va començar a partir de la segona meitat d'aquest segle. Amb mitjans i materials precaris, però amb molta il·lusió, els equips varen començar a aparèixer a moltes poblacions de les comarques de Girona.

Alguns clubs es fundaren a ciutats grans com la mateixa capital, Figue-

El club va continuar creixent i al setembre de 1970 van estrenar una nova pista poliesportiva —que era de mosaic— i uns nous vestidors.

Per primera vegada en la història del bàsquet gironí, el Sant Josep aconseguia, l'any 1982, pujar a la categoria de primera B. La responsabilitat i l'alt nivell de competició per a un equip íntegrament amateur va portar el club a perdre la categoria i haver de jugar a segona.

La temporada 85/86 va representar el canvi definitiu a la història del club i l'inici de la seva professionalització. El Sant Josep va rebre el suport de l'empresa gironina Valvi, nom amb què s'identificà l'equip des d'aquell moment. Tan sols un any després els primers americans començaren a arribar a Girona. Al 1987 el club es va començar a plantejar la possibilitat d'intentar pujar a la lliga ACB. El Valvi va beneficiar-se de

l'ampliació del nombre d'equips a la màxima categoria del bàsquet estatal i el dia 7 de maig de 1988, en una dramàtica eliminatòria contra el Ca-jamadrid, va entrar a l'ACB.

L'any següent el club es va constituir com a societat anònima esportiva.

Al llarg dels dotze anys que han passat des d'aleshores, l'equip ha pogut mantenir-se entre l'elit del bàsquet espanyol. Una operació de compra dels drets del club Bàsquet Granollers va permetre el Valvi salvar la situació de més perill de perdre la categoria quan no va poder evitar el descens a la competició. L'equip ha aconseguit en tres ocasions —aquest any juga la Copa Korac— classificar-se per participar a competicions europees.

Al Valvi cal atribuir també una bona part de la idea de construir un nou pavelló municipal d'esports a Girona, el de Fontajau, on ara juga els partits de l'ACB el club Bàsquet Girona. L'altre «culpable» d'aquest fet es podria dir que varen ser els degoters del vell pavelló de Palau Sacosta, una instal·lació que havia quedat vella i obsoleta.

Les obres del nou pavelló varen començar abans de l'estiu de 1992 i el dia 4 de setembre de 1993 es va inaugurar Fontajau.

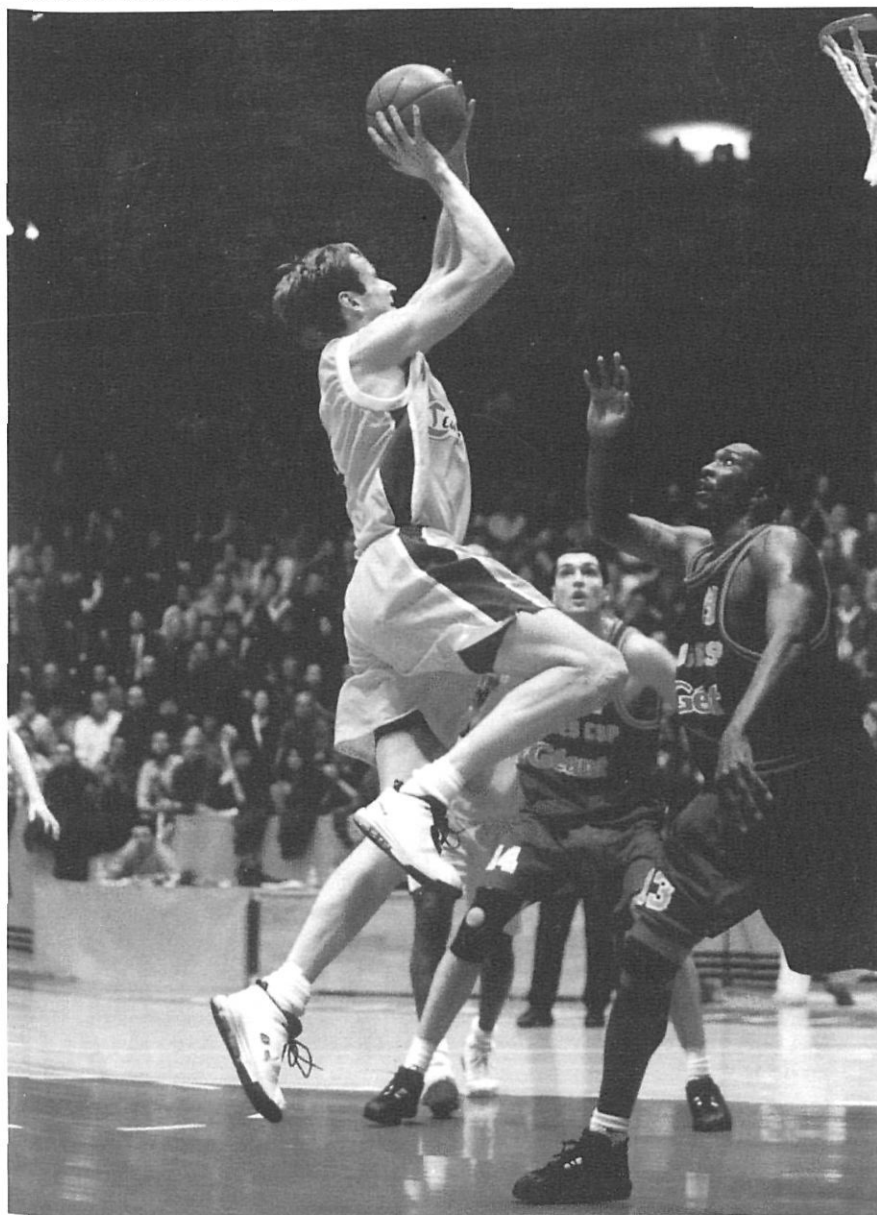
L'empresa de supermercats Valvi es va desvincular del club la temporada 97/98 i després de jugar l'any següent amb el nom de Girona-Gavis, el Club Bàsquet Girona va començar a rebre l'ponsorització —i el nom— de l'empresa d'embotits Casademont el passat any 1999.

Mar...

Els quilòmetres de litoral que voregen les comarques de Girona, des de Blanes fins a Portbou, s'han convertit en un gran atractiu per a totes aquelles persones amants dels esports relacionats amb la mar.

La vela és una de les pràctiques més destacades i la Costa Brava ha

Jugadors de l'equip de bàsquet Valvi Girona.

CRONOLOGIA

- 1898 Una colla d'aficionats, encapçalats per Gaspar Matas, funden el Palamós club de Futbol, el primer club de Catalunya.
- 1908 Els primers esquiadors comencen a lliscar per les pendents nevades de les muntanyes de la Molina.
- 1912 A la Molina es disputa la primera prova internacional d'esquí.
- 1919 Es crea a Girona el Grup Excursionista Gironí, l'actual GEIEG. Neix a Figueres el club de futbol Unió Esportiva Figueres.
- 1925 Impulsat per un petit grup d'entusiastes banyolins amants de l'esport, neix el Club Natació Banyoles.
- 1930 Neix el Girona Futbol Club
- 1934 S'inaugura la piscina de la Devesa de Girona.
- 1943 Entra en funcionament a la Molina el primer telesquí de la península, origen de l'actual estació alpina d'esquí.
- 1944 Es disputa, organitzada pel Club Natació Banyoles, la primera edició de la Travessia de l'Estany.
- 1956 Es juga el primer partit d'hoquei gel al llac glaçat de Puigcerdà, entre els equips de l'Escola Pia i el Club Alpí Núria.
- 1964 Es crea a la parròquia de Sant Josep de Girona el Club de Bàsquet Sant Josep, llavor de l'actual Club Bàsquet Casademont.
- 1971 Té lloc a l'estany de Banyoles el Campionat del Món de motonàutica.
- 1973 El Club Gel Puigcerdà juga la primera lliga espanyola d'hoquei sobre gel.
- 1974 Es disputa a la badia de Palamós la primera regata de vela Christmas Race, reservada a embarcacions de classe olímpica.
- 1980 L'equip de bàsquet femení de La Casera de Figueres aconsegueix l'ascens a la màxima categoria nacional.
- 1982 L'equip d'handbol del GEIEG assoleix la màxima categoria, la Divisió d'Honor.
- 1985 El Club Bàsquet Sant Josep de Girona es professionalitza i passa a dir-se Valvi Girona.
- 1986 La Unió Esportiva Figueres assoleix l'ascens a la segona divisió A. L'equip d'hoquei gel de Puigcerdà aconsegueix fer el «doble» i conquereix el campionat de lliga i la Copa del Rey.
- 1989 El Palamós aconsegueix pujar a segona divisió A
- 1991 El Club Natació Banyoles organitza el Campionat del Món Júnior de rem.
- 1992 Jocs Olímpics de Barcelona 92. La flama olímpica arriba a Empúries (l'Escala) i es disputen a l'estany de Banyoles les proves de rem.
- 1993 El dia quatre de setembre s'inaugura el pavelló municipal d'esports de Fontajau.

classes olímpiques que s'inclouen a la competició. La Christmas Race ha esdevingut amb el temps una de les més destacades proves d'entre les que es disputen a Europa, i va servir per escollir els regatistes espanyols que havien de formar part de les seleccions olímpiques.

Les excel·lents condicions geogràfiques i climatològiques de la badia de Palamós, així com la tradició en aquest esport, varen fer pensar els organitzadors dels Jocs Olímpics de Barcelona 92 a portar-hi les competicions de vela. Finalment, però, es varen disputar a Barcelona, el que va provocar clar desencís entre tots aquells que volien que les competicions de vela vinguessin a les comarques de Girona. Ara, quasi una dècada després, aquest greuge sembla que es comença a saldar. L'any passat, la Generalitat, l'Ajuntament, la Diputació de Girona i la Federació Catalana de Vela varen signar un protocol per crear a Palamós un centre d'alt rendiment de vela. Si s'acompleixen els terminis, la nova infraestructura la podrien començar a utilitzar els esportistes que es preparen per als Jocs Olímpics d'Atenes de l'any 2004.

Proves d'esquí a fons a Ribes de Freser, l'any 1917.

estat i serà en el futur un punt d'atracció per als regatistes no tan sols de Catalunya i la resta de l'Estat, sinó també de tot el món. Al llarg del segle han estat diverses les competicions organitzades en els camps de regates dibuixats sobre les aigües del litoral gironí i també varis els clubs o les ciutats costaneres que les han propiciat.

La badia de Roses i la de Palamós són dos llocs de privilegi per a la pràctica d'aquest esport. El Club de Vela Palamós, fundat l'any 1970 pel Club Nàutic Costa Brava, ha estat

l'organitzador de nombroses competicions, però sens dubte, la de més ressò és la Christmas Race.

Aquesta regata de vela lleugera, la primera edició de la qual va tenir lloc l'any 1975, i que des d'aleshores es disputa cada any al final del mes de desembre, ha esdevingut una prova clàssica en l'àmbit de la competició de vela a nivell mundial.

Des de fa gairebé un quart de segle, cada Nadal cents d'esportistes —molts d'ells guanyadors de medalles olímpiques— arriben a Palamós per participar a les regates de les diferents

Primeres esquiades a la collada de Toses entre el 14 i el 17 de gener de 1909.

... i muntanya

L'amor per la muntanya i la natura a Catalunya ve de lluny, i és aquí on es pot dir que comença també la passió pels esports relacionats amb aquests espais naturals, com ara l'excursionisme, el muntanyisme o l'alpinisme i, més endavant, l'esquí. Primer van ser uns quants els intrèpids que es llençaren a l'aventura de recórrer les parts més altes del país i els racons menys coneguts. Després, amb el pas dels anys, els canvis en la societat, l'increment de la població, i la necessitat de trobar espais lliures on descansar de les feines de cada dia han convertit els esports de muntanya en una pràctica per a molts ciutadans. Les zones de muntanya de les comarques de Girona han tingut, tradicionalment, un especial atractiu per a la pràctica d'aquestes aficions o esports.

La creació, el dia 26 de novembre de l'any 1876, de l'Associació Catalana d'Excursions Científiques —que pocs anys després es convertí en el Centre Excursionista de Catalunya—, es pot considerar el naixement dels fonaments de l'esport de muntanya a

Catalunya. Tot i que en els seus orígens l'associació estava dividida en tres seccions dedicades a la ciència, l'art i la literatura, al 1878 s'hi va afegir una quarta secció que es va anomenar *topograficopintoresca* però que, en realitat, volia dir «de muntanya». El Centre

Excursionista va crear l'any 1908 la pròpia secció d'esports de muntanya, que s'encarregà d'organitzar les primeres competicions, amb la qual cosa començava el desenvolupament dels esports d'hivern a Catalunya. El xalet de muntanya o refugi d'Ull de Ter, inaugurat l'agost del 1909, es va convertir en el primer equipament de muntanya de Catalunya i va ser obra dels components del Centre Excursionista.

De manera paral·lela al muntanyisme, la pràctica de l'esquí va començar a guanyar adeptes. Les comarques de Girona varen ésser també pioneres en aquest esport i, des dels primers anys del segle, alguns esquiadors ja lliscaven pels vessants de les muntanyes dels Pirineus de Girona, a la Molina o a Núria. Fou precisament a la Molina, aprofitant que el ferrocarril havia arribat l'any 1923 fins a Puigcerdà, on el Centre Excursionista de Catalunya va decidir construir, l'any 1924, un ampli xalet per a la pràctica del nou esport de l'esquí, que cada dia tenia més adeptes. El xalet fou inaugurat el 5 de desem-

Arribada d'esquiadors a la Molina, els anys 20.

L'ESPORT

bre de 1925, fet que va donar origen al naixement de l'actual estació d'esquí de la Molina.

El xalet del CEC de la Molina, de 125 places, i que fou aixecat sobre els fonaments d'un edifici a mig construir conegut com el Corral Nou del Sitjar, va permetre l'organització de la primera competició oficial d'esquí de muntanya, l'hivern de l'any 1927. La prova era puntuable per al Campionat de Catalunya d'esquí de muntanya i els participants varen haver de pujar i baixar el Puig d'Alp i el Puigllançada. A poc a poc, la Molina començà a prendre importància en aquest incipient esport. L'any 1943 es va construir el primer telesquí, al 1944 es va crear l'Escola d'Esquí de la Molina, i al 1947 va entrar en funcionament el primer telecadira de tot l'Estat, que va ser l'origen de l'actual estació alpina.

Esquiadors prop de l'ermita de Sant Gil, de Núria, els anys 20.

Curbet i Prats (agenollat), dos jugadors del Girona FC nascuts prop del camp de Vista Alegre.

A la Vall de Núria la presència dels esquiadors també és antiga, però va ser a partir de la construcció del tren cremallera des de Ribes de Freser, iniciada l'any 1928, que Núria es va començar a convertir també en un centre per a la pràctica de l'esquí de pista i de muntanya.

A la segona meitat del segle, els esports de muntanya –i de manera especial l'esquí– han experimentat un espectacular increment de practicants. La gran majoria d'aquestes persones han trobat en aquest esport un descans de la feina i de les activitats de cada dia, tot i que per a d'altres l'esquí ha estat una activitat professional.

Actualment, tant la Molina com Núria, així com les altres estacions gironines de Masella o Vallter 2000, que es varen afegir més tard a la pràctica d'aquest esport, s'han convertit en els grans centres d'atracció per a milers i milers d'esquiadors que cada temporada arriben a les comarques de Girona per practicar el seu esport preferit.

Al tombant del segle XX, la connexió entre l'estació de la Molina i la de Masella –anomenada Alp 2500– ha convertit aquest indret en un dels dominis esquiabls més grans del país. Aquest segle, els esports de muntanya i l'esquí a terres de Girona –com a la resta de Catalunya– han passat de ser una activitat restringida a uns pocs ciutadans emprenedors, o inquiets, a una pràctica popular i també un negoci que cada temporada genera beneficis de milers de milions de pessetes.

El GEiEG, un segle d'esport a Girona

La ciutat de Girona tenia poc més de 17.000 habitants l'any 1919. Va ser en aquest ambient tranquil, on només es podia veure algun cotxe de tant en tant i la gent anava d'un lloc a l'altre a peu o bé en bicicleta, que va néixer el Grup Excursionista gironí, l'actual GEiEG. L'entitat, impulsada per uns quants ciutadans entusiastes de l'excursionisme, seguia les passes i alguns propòsits del Centre Excursionista de

Atletisme a l'estadi de les Pedreres, de Girona, l'any 1937.

Catalunya, que funcionava a Barcelona des de l'any 1890. Tot i que el col·lectiu va haver de ser inscrit al Gobierno Civil amb el nom de Agrupación Excursionista Gerundense, des del principi l'entitat fou coneguda popularment com el Grup.

Complint amb els seus objectius –fomentar i divulgar l'excursionisme i donar a conèixer la bellesa natural de les comarques de Girona– el diumenge dia 30 de novembre de 1919 es va organitzar la primera excursió per visitar les restes arqueològiques de Sant Julià de Ramis. Ben aviat, mentre el grup començava a incrementar el nombre d'associats, les sortides es varen convertir en setmanals i va aparèixer la Secció Atlètica, encarregada d'organitzar curses i competicions. La primera cursa atlètica es va disputar el 25 de gener de 1921, onze quilòmetres de recorregut –amb sortida i arribada a Fontajau– que el guanyador va fer en una hora i 21 minuts. Aquell mateix any, el 27 de març, es va fer també la primera sortida en bicicleta.

L'activitat del Grup va ser molt intensa des del mateix moment de la seva creació, i també l'any 1921, mentre que els membres de la secció

atlètica prenen part als campionats provincials que va organitzar l'acabada de crear Unión Deportiva Gerona (el futur Girona Futbol Club), els companys de la secció ciclista feien una subscripció que va permetre que el grupista Janer pogués participar al Tour de France. Aquell mateix any ingressaven com a sòcies a l'entitat les dues primeres dones.

El Grup va continuar creixent i la Devesa de Girona –el camp de Mart–

es va convertir en l'incipient escenari de les activitats esportives a la ciutat –entre les quals hi havia el futbol–, tot i que moltes competicions atlètiques es varen disputar al camp de Vista Alegre, a partir de 1922, o al de les Pedreres, més tard. Aquell mateix any al nom del Grup Excursionista Gironí s'afegí la paraula «Esportiu».

El Grup continuava creant noves seccions i l'any 1934, quan es va inaugurar la piscina de la Devesa, els components dels equips de natació i waterpolo varen començar a disputar-hi les seves competicions. Els esports de neu, el bàsquet, la boxa, la pilota basca o l'hoquei patins s'incorporaren a la llista d'activitats del GEiEG els anys previs a l'aixecament feixista i l'esclat de la guerra. Al febrer de 1939 els soldats del dictador Franco varen ocupar Girona, i el Grup, considerat una entitat catalanista, va desaparèixer formalment, tot i que el seu esperit el varen mantenir alguns dels seus membres en la «nueva sociedad para el fomento i la práctica del deporte» que amb el nom de Agrupación Deportiva Gerundense (ADG) va autoritzar el Governador Civil de la província.

El nom del GEiEG es va poder

Joan Amat en un salt d'alçada a l'estadi de les Pedreres.

V. Fargnoli

Cursa ciclista a la Devesa de Girona, l'any 1931.

recuperar el dia 1 d'abril de 1941. Tres anys després, el dia de Tot Sants, s'inaugurà l'estadi de la Devesa, de manera que abans d'arribar a la meitat del segle, ja s'havien creat noves seccions, com la d'handbol, una de les que més ha destacat a la segona part del segle juntament amb

la d'atletisme, natació o hoquei patins. Al 1951 el GEiEG tenia 14 seccions esportives i cinc de culturals. Al 1969 el Grup comprà els primers terrenys a Sant Ponç, on tres anys més tard s'inaugurà un complex esportiu amb pistes de tennis, una piscina coberta i una altra d'olímpica.

L'expansió del GEiEG va continuar a Sant Narcís. Les primeres instal·lacions s'inauguraren al 1975, i al 1979 es varen ampliar amb un nou pavelló. A la mort del dictador Franco, el GEiEG tenia poc més de 4.000 socis, xifra que s'havia multiplicat quasi per quatre a final de 1980. El potencial esportiu també augmentava i els equips d'hoquei patins (1977) i de rugbi (1979) assolien la primera divisió nacional, i els d'handbol (1982) la divisió d'honor. Al 1994 el Grup va estrenar les instal·lacions atlètiques de Palau, un pas més per aconseguir que en el futur els esportistes del GEiEG continuïn aconseguint èxits, com al llarg d'aquests 80 anys d'història de l'entitat ho han fet molts companys seus.

Equip del Palamós Club de Futbol, l'any 1982.

Pablo AEIMB. DdG

El llac olímpic

Banyoles és una de les ciutats i dels indrets de les comarques de Girona més coneguts arreu del món. I ho és ja no només per la bellesa del seu entorn i el seu estany, si no també perquè s'ha convertit en un dels escenaris més atractius per a la pràctica

dels esports nàutics, especialment el rem. L'any 1992 Banyoles es va convertir en l'única subseu olímpica que van tenir les comarques gironines als Jocs de Barcelona. Amb motiu d'aquest esdeveniment, la imatge de Banyoles es va poder veure arreu a través de la televisió.

El llac ja atreïa des de sempre els amants de la natura i els practicants de la natació i dels esports aquàtics. Per això va néixer, el dia 30 de desembre del 1925, el Club Natació Banyoles. Aquesta va ser la primera entitat esportiva de la comarca del Pla de l'Estany, i amb el pas del temps ha esdevingut una de les més importants de Catalunya. Actualment, té més de 7.000 associats i un reconegut prestigi. Alguns dels esportistes que s'han format al club al llarg de la seva història han aconseguit èxits importants en les seves especialitats. La llista seria molt llarga, però d'entre tots, potser cal destacar Fernando Climent i Luis Lasurtegui, que l'any 1984 varen aconseguir la

medalla d'argent als Jocs Olímpics de Los Angeles.

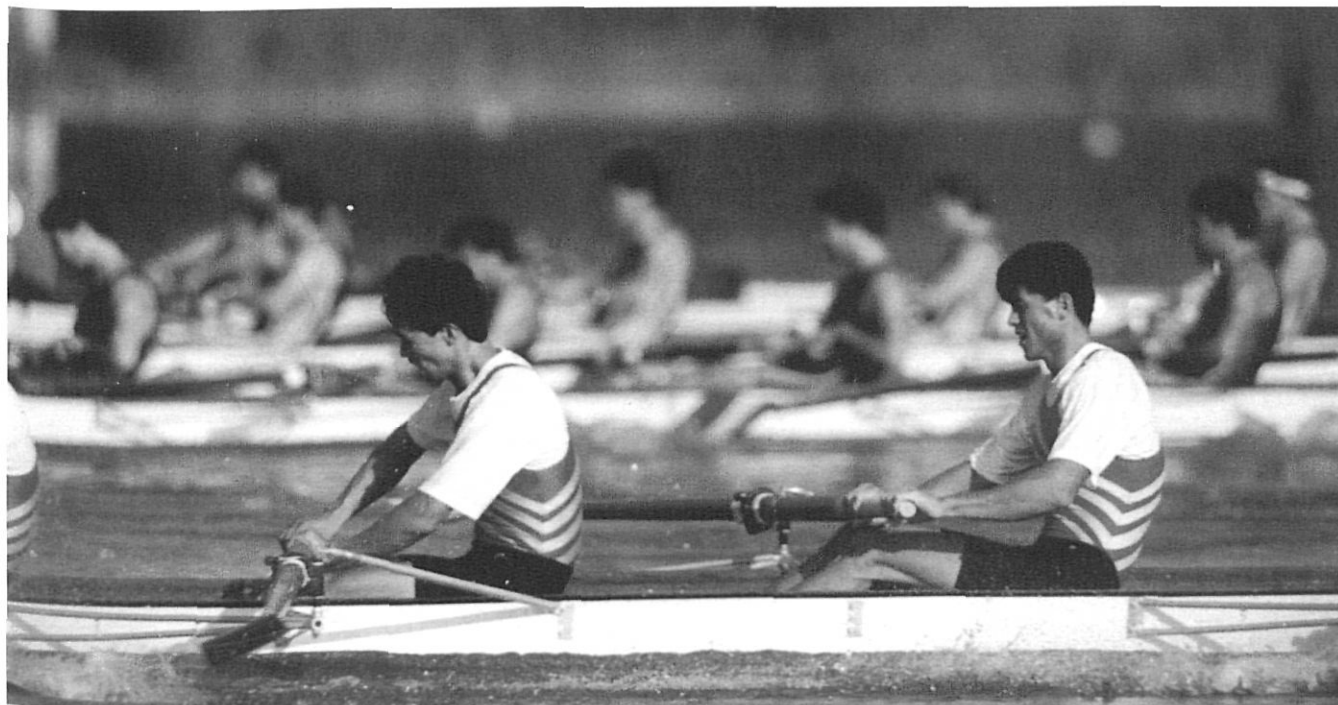
El mes de setembre de l'any 1944, el Club Natació Banyoles va organitzar la primera edició d'una prova de natació que s'ha convertit en una de les més clàssiques i tradicionals de totes les que es disputen a les comarques de Girona i a Catalunya: la Travessia de l'Estany. L'història esportiva del Natació Banyoles és llarg i brillant, però de les activitats que ha organitzat destaca, per la seva projecció internacional i per l'excel·lent camp de regates que representa el llac, les de rem, esquí nàutic o motonàutica.

Banyoles va ser la seu del Campionat d'Europa d'esquí nàutic l'any 1961 i del Campionat del Mediterrani del 1966 de la mateixa especialitat. Al 1971 el club va aconseguir portar a Banyoles per primer cop un campionat del món d'aquest esport i cinc anys més tard l'estany va ser l'escenari d'un altra cita mundial, en aquest cas de motonàutica.

Però el rem és, sens dubte, l'esport estrella de Banyoles i l'activitat per la qual el seu nom ha estat projectat internacionalment a un major nivell. Dues grans proves, entre moltes d'altres, es podien destacar abans de la gran cita olímpica del 92. L'any 1985 pel llac varen lliscar els bots de molts països de tot el món competint al Match des Seniors —una de les cites internacionals de més prestigi entre els remers— i al 1991, el Campionat del Món Junior va servir d'assaig davant el compromís que representava organitzar les regates d'uns Jocs Olímpics.

El 1992 va ser per a la vila del llac un autèntic revulsiu; a més va comportar una important remodelació i ampliació de les instal·lacions del Club Natació per garantir l'èxit de les competicions, i va donar un tomb a la ciutat. Si des de feia molts anys Banyoles ja era triada per equips i seleccions internacionals de rem per portar a terme concentracions de preparació i entrenament,

Competicions a l'estany de Banyoles, seu olímpica dels Jocs de Barcelona, l'any 1992.

BIBLIOGRAFIA

PUJADAS MARTÍ, Xavier, SANTACANA TORRES, Xavier Carles. *Història il·lustrada de l'esport a Catalunya*. Diputació de Barcelona

CURBAT i BOJ.,Jaume. *Història del futbol a Girona*. Ajuntament de Girona.

CAMPENY i TRESSERRAS, Juli , REYNER TARRÉS, Josep. *Shum, 40 anys d'història (1952-1992)*. Entitats esportives de les comarques gironines. Diputació de Girona.

BERNILS MACH, Josep. *Un segle de la Societat Sport Figuerenc (1891-1991)*. Casino Sport Figuerenc.

Centre Excursionista de Catalunya, 120 anys d'història (1876-1996). Centre Excursionsita de Catalunya.

CARDONA i ROMEU,Margarida, DUPRÉ i CUYÀS, Lluís. *Esports de neu a Catalunya*. Montblanc-Martin.

PUJADAS, Xavier, SANTACANA, Carles. *L'esport és notícia. Història de la premsa esportiva a Catalunya (1880-1992)*. Col·legi de Periodistes de Catalunya.

Periodisme esportiu, tradició i futur. Annals de Periodisme Català. Col·legi de Periodistes de Catalunya.

COSTA i FERNÁNDEZ, Lluís. *Història de premsa a la ciutat de Girona (1787-1939)*. Institut d'Estudis Gironins.

GUILLAMET, Jaume. *La premsa a les comarques de Girona*. Editorial Selecta. Barcelona

El GEIEG pas a pas. Història del Grup Excursionista i Esportiu Gironí. Primera part (1919-1941). Grup Excursionista i Esportiu Gironí.

1919-1994. *75 anys d'art a Girona. 75è aniversari del Grup Excursionista i Esportiu Gironí*. Grup Excursionista i Esportiu Gironí.

PUIG, Evarist. *Història d'una il·lusió*. Editorial Baix Empordà.

Història del Palamós C.F. EDI-3. 1898-1998. L'èxit de la història. Palamós C.F. Gràfiques Vila-Romà. 75 Temporades de la Unió Esportiva. Unió Esportiva Figueres.

BOSOM ISERN, Sebastià, VILADOMAT FONTICH, Tomàs. *Puigcerdà (Cerdanya), 40 anys d'història d'hoquei sobre gel*. Col·lecció Medalla de l'esport de les comarques gironines. Generalitat de Catalunya. Secretaria General de l'Esport.

que va ser necessari esperar a l'hivern i que es glacés el petit llac de Puigcerdà per poder-lo disputar. Hi ha qui diu que per comprovar la resistència de la capa de glaç del llac s'hi va fer passar per sobre una carreta de bous carregada. Els equips participants van ser els de l'Escola Pia de la ciutat i el club alpi Núria. Aquests són els orígens de l'actual club gel Puigcerdà, l'únic equip d'hoquei sobre gel que continua competint avui dia.

Des d'aquell moment, l'hoquei i el patinatge sobre gel començà a agafar volada a la Cerdanya, i al 1957, mentre es construïa una pista de gel artificial al camp del Sedó, l'equip de l'Escola Pia ja prenia part al campionat d'Espanya de l'especialitat acabada de descobrir. Al llarg dels decennis dels anys 60 i 70, l'afició per l'hoquei gel a Puigcerdà i la seva comarca va continuar creixent i l'any 1973 el club Gel Puigcerdà va prendre part a la primera lliga espanyola d'aquesta modalitat.

Els anys 80 varen ser una etapa brillant per al club. L'any 1983 s'inaugurava la pista de gel artificial i el Puigcerdà –que s'independitzà aquell mateix any del CIT, entitat a la qual havia estat vinculat des de 1972– s'adjudicava també la Copa del Rey de la temporada. Al 1984 va tornar a guanyar aquest trofeu i ho va repetir dos anys, i es proclamà també campió de la lliga.

Va ser precisament al 1986 que Puigcerdà es va convertir en la seu de la copa del Món d'hoquei gel del grup C.

Des de llavors, el Club Gel Puigcerdà ha tornat a guanyar la lliga l'any 1989 i la Copa del Rey al 92 i manté viva l'afició d'un esport que va néixer ja fa gairebé mig segle a la Cerdanya d'una manera precària però, alhora, il·lusionada.

aquell esdeveniment va aconseguir potenciar encara més l'atractiu que la ciutat de l'Estany té entre els rimers de tot el món.

Jugar sobre el gel

L'hoquei té una llarga tradició a les comarques gironines. En la seva especialitat sobre patins, són diversos els equips que ha destacat i que han arribat a jugar a la màxima categoria estatal. Noms com el de l'Asociación Deportiva Gerundense, Girona Hoquei Club, Blanes o Shum, que l'any vinent complirà mig segle, i personatges com August Serra o Àngel Vilar han donat brillantor a aquesta especialitat sobre rodes. Per

contra, l'hoquei sobre gel ha estat una pràctica molt més minoritària.

L'any 1954 la comarca de la Cerdanya era un dels racons més tranquils de les terres de Girona; molt més que ara. Tot i així, els cerdans ja es començaven a interessar per un esport ràpid i espectacular que es practicava amb molt d'èxit a altres països d'Europa: l'hoquei sobre gel. Va ser a causa d'això que els representants de l'Ajuntament de Puigcerdà, després de sentir una i altra vegada com alguns dels veïns parlaven d'aquest esport, varen decidir construir una pista de gel natural.

Així doncs, a l'any 1956 a la capital de la Cerdanya es va disputar el primer partit d'hoquei gel, encara